

Jina :.....Nambari yako:.....

Shule :.....Sahihi:.....

Tarehe :.....

102/2
KISWAHILI
Karatasi ya pili
Lugha
MEI/JUNI 2014
MUDA:SAA 2 ½

MTIHANI WA PAMOJA WA SHULE ZA EKSIKA *Hati ya kuhitimu kisomo cha sekondari Kenya(K.C.S.E)*

MAAGIZO:

- Jibu maswali yote.*
- Andika majibu yote katika nafasi zilizoachwa.*
- Karatasi hii ina alama 30.*
- Hakikisha kurasa zote zimepigwa chapa.*

Swali	Upeo	Alama
Ufahamu	15	
Ufupisho	15	
Lugha	40	
Isimu Jamii	10	
Jumla	80	

Karatasi hii ina kurasa 9 zilizopigwa chapa

Watahiniwa wanastahili kuona kuwa maswali yote yako na hakuna yaliyoachwa.

UFAHAMU (Alama 15)

Soma taarifa ifuatayo kisha ujibu maswali.

Mwanamke wa kisasa anazaliwa na kukulia katika mazingira yaliyobadilika mno. Matazamio yake maishani ni tofauti na yale ya wanawake walioishi mapote mawili yaliyopita; wanawake makamu ya nyanyake na mamake mkuu.

Yeye hutarajia kuzaliwa, kukua, kuolewa, kuwa mke wa bwana, kumzalia watoto na daima dawamu kuwa **‘mwendani wa jikoni’** akawapikia watoto na bwanake chakula; na akitoka jikoni aelekee shambani kulima, kichakani kuchanja kuni, mtoni kufua nguo na kuteka maji ya kutumia nyumbani. Mwanamke wa kisasa huandamana na mwanamume. Akanyagapo **mume naye papo huutia wayo wake.**

Mwanamke wa kisasa huenda shule na kujifunza yote yafunzwayo huko. Hushindana na wanawake kwa wanaume na kuibuka mshindi si mara haba. Huibuka mshindi katika masomo ya lugha, Historia, Jiografia, Hesabu, Sayansi na mengineyo, sawa na mwanamume.

Mwanamke wa kisasa hutaka kufanya kazi za kibega, akazifanya. Akataka kuwa mwalimu, akawa. Akataka kuwa daktari, akafanikiwa. Almuradi, siku hizi mwanamke hufanya kazi yoyote ile afanyayo mwanamume. Kuna wanawake marubani wa ndege, masonara, waashi, wahandisi, madereva wa magari, mawakili mahakimu, mawaziri wakuu na hata marais wa nchi Hakuna kazi isiyofanywa na mwanamke siku hizi.

Mwanamke wa kisasa **hateswi akafyata ulimi.** Anapohiniwa yeye hupigania haki yake kwa dhati na hamasa. Katu hakubali ‘mahali pake’ katika jamii alipotengewa na wanaume wenye **mawazo ya kihafidhina** yaliyopitwa na wakati.

Siku hizi mwanamke huolewa tu wakati amepata kazi ya kumwezesha kujikimu maishani au pale anapokuwa na hakika kwamba biashara yake iwapo ni mfanyi biashara, imepiga hatua ya kutomrudisha **ukatani.**

Mwanamke wa kisasa haamuliwi katika jambo, lolote, bali hufanya maamuzi yake mwenyewe. Kwa upande mwingine, mwanamume wa ‘kisasa’, ambaye bado amefungwa pingu na taasubi za kiume, hapendezwi na mwanamke huyu. Huuma kidole akatamani ya kale, lakini wapi! Analazimika kumkubali mwanamke huyu kama mshiriki sawa maishani, na kuishi naye, apende asipende. Shingo upande analazimika kukubali kwamba mabadiliko haya sio mithili ya kiwingu kipitacho, bali ni ya **aushi.**

Maswali

a) i) Msemo ‘mwendani wa jikoni’ unadhihirisha hali gani ya mwanamke katika jamii? (alama1)

.....
.....

ii) Thibitisha hali uliyotaja hapo juu kwa kutoa hoja nne. (alama 2)

.....
.....
.....
.....

b) Mwandishi ana maana gani anaposema ‘akanyagapo mume naye papo huutia wayo wake’ (alama 1)

.....
.....

c) Tofautisha mwanamke wa kiasili na wa kisasa ukizingatia maswala ya ndoa na elimu. (alama 4)

.....
.....
.....
.....

d) Eleza hoja sita zinazoonyesha kuwa wanaume wana ‘mawazo ya kihafidhina’ dhidi ya mwanamke. (alama3)

.....
.....
.....
.....
.....
.....

e) Fafanua athari zinazotokana na mabadiliko ya mwanamke wa kisasa katika jamii kulingana na mwandishi. (alama2)

.....
.....
.....
.....

f) Eleza maana ya maneno yafuatayo kama yalivyotumika katika taarifa. (alama 2)

i. Ukatani

.....

ii. Aushi

.....

UFUPISHO (alama 15)

Soma kifungu kifuatacho kisha ujibu maswali yanayofuata.

Katika karne hii na ya kesho, urafiki ni ngome kuu duniani amabayo huhifadhi maslahi ya kila rafiki. Rafiki mwema humpenda mwenzake si kwa sababu ni tajiri ama ana cheo kikuu nchini. Rafiki mwadilifu huridhika na hali aliyonayo rafikiye; akiwa ni tajiri au ni masikini, ana cheo hana. Rafiki mwema huwa mwadilifu wakati wowote. Wakati wa neema hushirikiana na rafikiye katika furaha na wakati wa shida hushirikiana naye katika huzuni na taabu zote zinazomkabili.

Sahibu mwema hutoa alichonacho kumkomboa rafiki yake, huwa radhi kabisa kufilisika kwa ajili yake. Mahali pa finyo hujasiri kuingia ili kumkomboa rafikiye, hushughulika zaidi kuliko wana ndugu wa toka nitoke. Kwa vyovyote hula naye tamu na chungu pamoja, mkono kwa mkono katika maisha yao yote hadi mmoja wao akaitoka dunia. Urafiki wa namna hii ndio uletao Baraka ya Mungu, kuwashukia viumbe hao kama umande wa asubuhi.

Urafiki ni lazima sana katika maisha ya wanadamu. Urafiki ni mfano wa mishipa ipitishayo damu mwilini ili kurutubisha kila sehemu ya mwili. Ingawa ni bora kuwa na marafiki wengi lakini kila marafiki wanapozidi, ni hatari ya kuangukia kwenye marafiki wadanganyifu hasidi. Pasi na shaka, ni heri maadui kuliko marafiki wadanganyifu. Hivyo basi, tukiwa na rafiki walio kinyume cha wema na upole wa kulinda haki za wanadamu na wasiomcha Mungu ni lazima tuwaepuke. Ingawa ni hivyo, vile vile sheria inatukataza tuisikilize na kujali ubaya wa mtu yeyote pasipo kuhakikisha. Huenda ikawa ni uvumi tu usiokuwa na msingi wowote. Ikiwa rafiki ni mbaya, haikosi atajulikana kwani mtungi mbovu haukawi kuvunjika. Lazima tuwapende watu wote ili kutimiza haki za kibinadamu na kuchukua matendo maovu. Rafiki waovu si vema kuwaacha katika maangamizi ya ubaya wao bali ni lazima tuwaambie waziwazi ili wapate kuokoka. Ukimsamehe rafiki, unaponya donda lake moyoni. Hivyo ni bora kuliko kumtazama na hali anazidi kukosa.

Maswali

a) Fupisha aya ya kwanza na ya pili kwa kutumia maneno yasiyozidi 60. (alama 7, 1 ya utiririko)

Matayarisho

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

For More Free KCSE Past papers Visit www.freekcsepapers.com

Jibu

- b) Fupisha mambo muhimu kama yalivyoelezwa na mwandishi katika aya ya mwisho. Tumia maneno kati ya 60 – 65.(alama 8, 1 ya utiririko)

Matayarisho

Jibu

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

MATUMIZI YA LUGHA (alama 40)

a) i) Eleza dhana ya kiambishi (alama 1)

.....
.....

ii) Ainisha viambishi na utoe mifano (alama 2)

.....
.....
.....
.....

b) Taja vitamko vyenye sifa zifuatazo: (alama 2)

i) Vokali ya nyuma, juu
.....

ii) Nazali ghuna cha mdomo
.....

c) Huku ukitoa mfano, eleza maana ya sentensi sahili. (alama 2)

.....
.....

.....
.....
d) Tunga sentensi ya masharti yasiyowezekana. (alama 2)

.....
.....
e) i) Taja sifa mbili za nomino za pekee. (alama 2)

.....
.....
ii) Dhihirisha nomino ya pekee katika sentensi. (alama 1)

.....
.....
f) Ainisha kiunganishi katika sentensi hii. (alama 2)

Japo Kiptoo ni dereva hodari, hana leseni ya kuendesha gari

.....
.....
g) Tunga sentensi moja kuonyesha maana mbili tofauti za neon 'bana' (alama 2)

.....
.....
h) Fuata maagizo kwenye mabano. (alama 2)

Tafadhali hakikisha Jane ameelimika vizuri (andika katika kauli ya kutendesha)

.....
.....
i) Eleza maana mbili za sentensi hii. (alama 2)

.....
.....
j) 'Kwa' imetumika vipi katika sentensi zifuatazo? (alama 2)

i) Tumealikwa kwa Chebet.

.....
.....
ii) Alipata alama ishirini kwa mia.

.....
.....
k) Tunga sentensi kubainisha muundo ufuatao. (alama 2)

KN(W+V)+KT(T+E)

.....

.....

l) Andika kwa ukubwa wingi. (alama 2)

Mwizi aliiba nguo na kifiti

.....

m) i) Tofautisha shamirisho kipozi na shamirisho kitondo. (alama 2)

.....

.....

.....

ii) Onyesha shamirisho kipozi na kitondo katika sentensi moja. (alama 2)

.....

.....

.....

n) Tunga sentensi ukitumia kirejeshi 'O' kuonyesha uzoefu. (alama 2)

.....

o) Eleza matumizi ya kiambishi /ji/ (alama 1)

Alijikata mguu.

.....

p) Andika sentensi ifuatayo katika hali isiyodhihirika. (alama 1)

Kibofu hupaa angani.

.....

q) Andika katika usemi wa taarifa. (alama 2)

“Kwa nini unampiga ndugu yako? Nyanya alimuuliza.

.....

r) Pambanua kwa kielezo cha matawi. (alama 4)

Mkufunzi hodari amepita mthani rahisi.

ISIMU JAMII (alama 10)

a) Eleza mambo matano yaliyochangia maendeleo ya Kiswahili kama lugha ya mawasiliano nchini Kenya kabla ya Uhuru.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

b) Kwa nini watu huchanganya msimbo wanapozungumza. Toa hoja tano. (alama 5)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....